

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه (س)

شهرستان ملاتانی

عنوان:

تأثیر قناعت بر استحکام و آرامش خانواده

استاد راهنما:

زهره مهابیدی

دبیر گروه:

زینب حمیدی

پژوهشگران:

فهیمه نعامی، مرضیه سلامات نژاد، نصرت خلیف زاده

پاییز ۱۳۹۶

تحمیدیه

پاس و ستایش مرخداى راجل و جلاله كه آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حكمت او در دل شب تار، در فشان. آفرید كاری كه خویشتن را به ما شناساند و
درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم بہ:

چاروہ درگراںہای عالم، ہستی۔ صلوات اللہ علیہم اجمعین۔

یگانہ اسوہ ی صبر و بردباری، حضرت زینب کبریٰ۔ سلام اللہ علیہا۔

پیشگاہ کریمہ اہل بیت، حضرت فاطمہ ی معصومہ۔ سلام اللہ علیہا۔

تقدیر و تشکر:

سپاس خداوندی را که به انسان آموخت آن چه را که نمی دانست و با سپاس و شکر از استاد کرامی خانم حمیدی و تمام دوستانی که ما را در انجام این تحقیق یاری رساند و توفیقات روز افزون را از خداوند متعال خواستاریم.

اعتبارش به مصرف چیزهای مهم و لازم برسد. اگر صورت حساب خرج ماهیانه را با دقت مرور کنید، بهترین و صمیمی ترین دوست و مستشار اقتصادی را با خود همراه کرده اید و بدون شک راهنمای خرج پس انداز شما خواهد بود. مستشاران علم اقتصاد معتقدند که طرح و تنظیم بودجه، همیشه باید با حضور و همکاری تمام اعضای خانواده باشد. همچنین اگر هر چند وقت یکبار جلسه ای تشکیل دهید و در خصوص بهبود اوضاع اقتصادی خانواده با بچه ها صحبت کنید، روح همکاری را در آن ها ایجاد کرده اید. در این صورت آن ها روی بیشتر توقعات خود قلم می کشند و از که از بعضی چیزها محروم شده اند، عصبانی و بداخلاق نمی شوند.

باید توجه داشت که در تنظیم بودجه لازم نیست ریز هزینه ها بسیار دقیق مورد توجه قرار گیرد؛ چون این امر دشوار است و گاه اصل تنظیم بودجه را نیز مشکل می کند، بلکه مهم آن است که خط مشی کلی درآمدها و هزینه ها تنظیم شود تا از این راه مخارج اولویت بندی شود و درآمدها به مخارج ضروری تر اختصاص یابد. امام باقر علیه السلام نیز در خصوص اهمیت برنامه ریزی در زندگی، آن را یکی از سه عامل نیل به کمال دانسته و فرموده اند: «تمام کمال در سه چیز است که یکی از آن ها، برنامه ریزی درباره ی معیشت است».^۱

۴- الگوپذیری

برخی قناعت را سرلوحه ی زندگی خویش قرار داده اند و با آن که می توانند زندگی مرفهی داشته باشند، نیل به ارزش های معنوی ا هدف نخست خود می دانند. اینان از امکانات بسیاری که در اختیار دارند، به مقدار ضرورت اکتفا کرده و بقیه را به نیازمندان بخشیده اند. در نظر داشتن این الگوها، مهارت دیگری است که روحیه قناعت را تقویت و در بحبوحه سختی های معیشتی، فرد را از نا شکیبایی باز می دارد.^۲

امام علی علیه السلام در نامه ای به عثمان بن حنیف انصاری، فرماندار بصره که در مهمانی یکی از ثروتمندان بصره شرکت کرده بود فرمودند: آگاه باش هر مامومی امام و پیشوائی دارد که باید به او اقتدا کند. و از نور دانشش بهره گیرد. بدان امام شما از دنیایش به همین دو جامه کهنه و از غذاها به دو قرص نان اکتفا کرده است. آگاه باش شما توانائی آن را ندارید که چنین باشید، اما مرا با ورع تلاش عفت پاکی و پیمودن راه صحیح یاری

^۱ - علی، حسین زاده، همسران سازگار، ص ۱۰۰.

^۲ - همان، ص ۱۰۳.

دهید.^۱ با پیروی از این الگوها می توانیم راهی را برای قناعت بیابیم تا زمینه سازگاری در زندگی را بیشتر فراهم کنیم.^۲

۵- همخوان سازی خواسته ها و انتظارات

از آفت هایی که هر خانواده ای را تهدید می کند رشد خواسته ها و انتظارات همسران از یکدیگر است، به گونه ای که این قبیل توقعات به مرزی غیرمنطقی می رسد و با مطرح شدن آنها، آرامش زندگی به می ریزد. همسران جوان غالباً از این جنبه آسیب می بینند که مرز منطقی و غیرمنطقی بودن انتظارتشان از یکدیگر مشخص نیست و احساساتشان در این رهگذر جریحه دار می شود. نقطه بحران در زندگی زمانی فرامی رسد که انتظارات غیرمنطقی و تأمین نشده بر روی هم انباشته شود مقاومت زن و شوهر به تدریج کمتر گردد و در یک لحظه غیرقابل پیش بینی، درگیری به وجود آید. خانواده ای که قناعت پیشه کرده باشد، با تنظیم و تدوین انتظارات و توقعات راه را بر ورود هر عامل تفرقه و تزلزل در زندگی می بندد و خواسته ها را در قالب بایسته ها می ریزد و روح تفاهم و همدلی را به زندگی تزریق می کند. این مهم زمانی رخ می دهد که همسران از حقوق خود به خوبی آگاه باشند.^۳

^۱ - نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، نامه ۴۵.

^۲ - علی، حسین زاده، همسران سازگار، ص ۱۰۳.

^۳ - همان، صص ۱۰۳-۱۰۴.

نتیجه گیری

قناعت در مقابل حرص و طمع قرار دارد که بر روح و روان انسان تأثیر فراوانی دارد. این فضیلت در اسلام به قدری اهمیت دارد که از برترین اعمال دانسته شده و موجب سعادت انسان می شود.

قناعت محدود به مسائل مالی نیست بلکه شامل تمام شؤون زندگی انسان می شود. در واقع می توان گفت: قناعت کردن به معنای کم خوردن نیست بلکه به معنای به حد نیاز استفاده کردن است که منافاتی با رفاه و تولید ندارد.

بنابراین قناعت از جمله صفاتی است که تضمین کننده آرامش و پایداری خانواده می باشد. بدین خاطر که وقتی انسان به چیزی که دارد اکتفا کند و زندگی خود را با توجه به آنچه که دارد سامان دهد و در مواقع کمبودها نگران نشده و از اظهار نیاز به دیگران آزاد می شود و با آرامشی که از قناعت کردن فرد به دست آمده اعضای خانواده زندگی دلپذیر و شادی خواهند داشت.

فهرست منابع

- قرآن کریم
- نهج البلاغه

- ۱- آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم، ترجمه: محمدعلی انصاری، ویرایش و تصحیح: مهدی انصاری قمی، قم: انتشارات امام عصر (ع)، چاپ هفتم، ۱۳۸۹.
- ۲- انصاریان، حسین، حلال و حرام مالی، ویرایش و تحقیق: محسن فیض پور و علی تقدیری، قم: دارالعرفان، چاپ دوم، تابستان ۱۳۹۳.
- ۳- محمد بن حسن حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، بیروت: دارالحیاء التراث العربی، ۱۳۸۹.
- ۴- حکیمی، محمدرضا، محمد حکیمی و علی حکیمی، ترجمه الحیات، ترجمه: احمد آرام، قم: انتشارات دلیل ما، چاپ هشتم، تابستان ۱۳۸۶.
- ۵- حسین زاده، علی، همسران سازگار؛ راهکارهای سازگاری همسران، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، بی تا.
- ۶- دانشجو، حمیدرضا، آداب اجتماعی و روابط خانوادگی از منظر قرآن و حدیث، تهران: نشر کتاب تارا، ۱۳۹۳.
- ۷- دیباجی، احمد، فرهنگ تولید و مصرف در اسلام، قم: نشر اکرام، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۹.
- ۸- راغب اصفهانی، حسن بن محمد، ترجمه مفردات الفاظ القرآن، ترجمه: مصطفی رحیمی نیا، تهران: نشر سبحان، چاپ اول، ۱۳۸۶.
- ۹- سعادت‌مند، رسول، درسهای از امام؛ اخلاق در خانواده، قم: انتشارات تسنیم، چاپ دوم، ۱۳۹۰.
- ۱۰- صدری افشار، غلامحسین، نسرین و نسترن حکمی، فرهنگ معاصر فارسی (تک جلدی)، تهران: فرهنگ معاصر، چاپ ششم، ۱۳۹۱.
- ۱۱- غزالی، محمد، احیاء علوم الدین، ج ۳، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۳۶۵ ش.

- ۱۲- کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه: محمد باقر کمره ای، ج ۴، تهران: انتشارات اسوه، چاپ ششم، ۱۳۸۳.ه.ش.
- ۱۳- محمدی، محمد رضا، قناعت و سلامت روان، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۶.
- ۱۴- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۱، بیروت: دارالحیاء التراث العربی، بی تا.
- ۱۵- مظاهری، حسین، اخلاق در خانواده، قم: دفتر نشر معارف، چاپ هفتم، ۱۳۹۴.
- ۱۶- معلوف، لوئیس، فرهنگ المنجد، ترجمه: محمد بندر ریگی، ج ۲، تهران: انتشارات ایران، چاپ ششم، ۱۳۸۶.
- ۱۷- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۲، تهران: انتشارات نامن، چاپ دوم، ۱۳۸۶.
- ۱۸- نراقی، احمد، معراج السعاده، ویرایش: محمد رضا سلیمانی، اصفهان: انتشارات خاتم الانبیاء، چاپ اول، بهار ۱۳۸۷.
- ۱۹- حسین نوری، مستدرک الوسائل، ج ۱۵، قم: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث العربی، بی تا.